

Котова О.О. Композиційно-стилістична структура творів одеських митців-нонконформістів // Візуальне мистецтво та дизайн: інновації у вищій художній школі: тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (2019 р., м.Одеса); ДЗ «Південноукр.нац.пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського». – Одеса: Астропринт, 2019.

Анотація: у статті аналізується композиційно-стилістична структура творів одеських митців-нонконформістів в контексті одеської школи живопису 60-80-х рр. ХХ ст.

Композиційно-стилістична структура творів одеських митців-нонконформістів

*О.О. Котова, доцент кафедри образотворчого мистецтва
ПНПУ ім. К.Д. Ушинського*

Ключові слова: композиція, одеський мистецький нонконформізм, абстрактне мистецтво.

Сучасна художня практика, її історія та теорія налічують безліч проблем, пов'язаних зі зміною теоретичного змісту створення художнього образу в різних видах і жанрах мистецтва. Наріжним каменем цієї проблеми є композиція, як головна структурна одиниця візуального, сюжетно-тематичного та образного рішення живописного твору. Зміна художньо-стильових напрямків у сучасному мистецтві породжує прагнення митців вивчати та реалізовувати проблеми композиції, як із точки зору застосування її класичних здобутків, так і пошуків новітніх ідей. Остання проблема зумовлює необхідність розглядати композицію в сучасному творі як постійно змінний факт, де співвідносяться об'єктивні закони композиції та суб'єктивне бачення митців.

За стилістикою творчість художників-нонконформістів розподілено на: 1) умовну фігуративність (О. Ануфрієв, В. Басанець, С. Сичов); 2) фігуративність, що межує з абстракцією (В. Маринюк, Є. Рахманін, В. Хрущ, Л. Ястреб, О. Волошинов); 3) абстрактне мистецтво (О. Соколов, В. Стрельников, В. Цюпка, О. Стовбур). За темпераментом і нахилами пропонується поділ на: 1) мінімалізм, споглядальний живопис (В. Стрельников, В. Басанець, О. Стовбур), 2) ліричну, експресіоністичну та геометричну абстракцію: (В. Цюпка, Є. Рахманін), 3) неоміфологізм: (А. Шопін, В. Хрущ, Є. Рахманін, Л. Дульфан); 4) фольклоризм (А. Антонюк, В. Алтанець, Ю. Коваленко).

У митців-нонконформістів Одеси опозиція соцреалізму реалізувалася, в основному, у стилістиці. Вона виявилася в «інтимності» сюжетів, «іншій» (від пануючого методу соцреалізму) формі, як-то: абстрактні композиції, різні фактури, колажність. Мистецтво нонконформістів, як і авангардистів, було спрямовано на самопізнання, зверталось до метафізичного, і тому закономірно опанувало абстрактні форми. Одеська абстракція 1970-80-х рр. має ряд прикметних рис (у Л. Ястреб, В.Цюпка, О. Стовбура): вона природна за кольором, в основі може бути пейзаж або сакральне мистецтво, деякі елементи взяті з ікони; загалом вона споглядальна, не агресивна. Культивується світлоносність, тому часто є вживання білого кольору, що слугує домінантою. Вироблена своя система умовних знаків у вигляді стрілки, хреста, кола тощо. При опорі на традиції модернізму й українського мистецтва привнесений новий подих часу.

Серед провідних стилістичних особливостей одеського мистецького нонконформізму визначено: 1) національне підґрунтя – звернення до архетипів, прамови мистецтва; 2) «аура», атмосфера Одеси, наступність традиції південноукраїнської школи, система поглядів та ідейних засад розвитку культури Причорномор'я; 3) особливий південний колорит, що увібрав у себе сонячне світло й тепло, панування живих і насичених фарб, пріоритет палітри з

теплими тонами; 4) традиції світового, російського, українського модернізму й авангарду. Свідомою і радикальною була в нонконформізмі відмова від натуралізму, мімесісу, перехід до умовного зображення форми.